

Bertel Haarders tale ved overrækkelsen af Årets Danske Tale

Taler

Bertel Haarder
Fhv. minister og MF. og nuv.
Formand for Det Kongelige
Teater

Dato

16. november 2022

Sted

Vartovs Store Sal, København

Tak fordi jeg igen må være med til overrækkelsen.

Jeg har altså ikke tænkt mig på på noget tidspunkt.

Jeg er kun kommet, når jeg er blevet inviteret.

Og jeg tror, det hang lidt sammen med, at jeg under mine udenlandske studieophold oplevede, hvor svag[t] vi danskere behandler vores sprog, når vi skal henvende os til en større forsamling.

Det lærer de jo i Storbritannien.

Det lærer de i USA, men det gør man altså ikke i Danmark.

Jeg nedsatte et udvalg med Tøger Seidenfaden, tidligere Politiken-redaktør, som formand for at gøre noget ved mundtligt dansk, og der kom en fin bregne-rapport med en bregne på forsiden.

Jeg er bare ikke sikker på, at der skete noget.

Men så kom jeg i forbindelse med Danske Taler.

Her var der endelig nogen, der ville gøre noget.

Og så havde jeg den oplevelse på Gotland, til det svenske folkemøde i Almedalen, Almedalsveckan, at jeg oplevede svenske partiledere holde fremragende taler.

Og så opfandt jeg jo selv Folkemødet på Bornholm, og så skulle de jo også holde fremragende taler der.

Godmorgen.

Jeg endte med at måtte true med, at hvis ikke de snart begyndte at holde nogle ordentlige taler, så skulle vi slet ikke have politikere taler af den art.

Det kan danske politikere bare ikke.

Tilsyneladende.

Så jeg var begejstret for initiativet Danske Taler.

Og jeg var glad for Sofie Linde.

Jeg synes selvfølgelig hun var meget provokerende, men hun fik jo en virkningshistorie på samme måde, som Mathias har fået, og det var faktisk en aldeles velkomponeret og dejlig skrap tale, som også holdt til et nærmere eftersyn.

Nu har vi så hørt Mathias Vinholts tale.

Og det var jo spændende at opleve den i situationen.

Det var sådan en rigtig demonstrationstale, som jeg har hørt utallige af ude foran Undervisningsministeriet, hvor de stillede op gang på gang, og betjentene låste dørene, men jeg kunne godt lide at gå ud og bede om at få mikrofonen og sige et par ord til forsamlingen, og det vidner om en ufattelig god dansk kultur.

At det fik jeg lov til: at bruge deres mikrofoner, sige nogle år til demonstranterne.

Det er Danmark, når Danmark er bedst.

Og nu har Mathias så taget fat i det, der godt kan siges at være Danmarks største langsigtede problem.

Nemlig det at erhvervsuddannelserne skrænter og senest har haft en voldsom nedgang i søgningen, hvor alle jo ønsker en opgang i søgningen.

Hvis man skal sige noget negativt om Mathias, så skal det være, at han jo ikke ligefrem taler uddannelserne op her, for det bør jo [være] med i billedet, at danske håndværkere faktisk er nogle af verdens bedste.

Og også vinder internationale konkurrencer og blive belønnet på rådhuset af Hendes Majestæt og så videre.

Men alligevel er det yderst berettiget det, der her bliver sagt, og også skarpt set, at det er uddannelsessnobberiet, som er problemet.

Jeg kan huske min kamp.

Nu vil jeg ikke nævne kollega, men min kamp for, at vi ikke skulle hæve de teoretiske boglige krav til dem, der vil have opholdstilladelse.

Men i stedet sige, at hvis de har forsørget sig selv i 5 år, så er det vigtigere, end om de kan skrive korrekt dansk.

Det kom jeg aldrig igennem med, så det er stadig teoretiske kundskaber, der er afgørende.

Min egen frisør har i 15 år forsørget sine 2 børn som enlig mor, ikke ligget det offentlige til byrde, men hun kan altså ikke klare den skriftlige prøve, selvom jeg har hjulpet hende lidt med det.

Det er uddannelsessnobberi af værste art, hvor man ser på det teoretiske i stedet for at se på, kan hun noget?

Kan hun forsørge sine børn, er hun en byrde for det offentlige?

Det var også uddannelsessnobberi, da en tidligere regering med bred opbakning, jeg tror fra alle partier, satte det mål, at 60% af de unge skulle have en videregående uddannelse.

Det er en halv snes år siden.

Jeg protesterede i mit eget parti, men de ville heller ikke høre på mig.

Så det var det, der sådan var ledestjernen.

Nu skal vi pumpe andelen, der går i videregående uddannelse, op.

Ikke et ord om, at det vi i stedet havde brug for, det var at sætte et mål for erhvervsuddannelserne, at 30% skulle have en erhvervsuddannelse, og at bevillingerne skulle svare til at 30% fik en erhvervsuddannelse.

Begrundelsen for denne mærkelige diskrimination var, at der var en udbredt forestilling om, at vi i fremtiden slet ikke skulle producere her i landet.

Det var en amerikansk professor, Richard Florida, som havde sat de fluer i hovedet på intellektuelle i hele verden af i fremtiden, så skal vi slet ikke have produktion, kun det intellektuelle, det spændende.

Og det er der jo ingen, der tror på i dag.

Nu er produktionen jo blevet hjemtaget til Danmark, og det er fordi, det gør ikke så meget, at arbejdskraften er dyr, hvis man har det materiel og kan det håndværk, man skal kunne.

Det har vi opdaget nu, og så er det, vi står og mangler de folk, som så skulle hjælpe med grøn omstilling.

Og alt det andet, som vi gerne vil gøre i vores samfund.

Vi har jo ret gode midler at gøre med, har haft overskud i umindelige tider.

Hvorfor investerer vi ikke noget mere?

Fordi der er mangel på faglærte og teknikere og ingeniører.

Og det var der jo et udvalg med Metals cheføkonom Steffen Møller, der forudså allerede for 30 år siden, og det blev der grin meget af den vinter.

For enhver kunne jo se ingeniørerne er arbejdsløse, han må ikke være rigtig klog.

Men nu så jeg lige forleden, at det er lige præcis det, der mangler.

Vi burde have dobbelt så mange ingeniører, og på længere sigt også dobbelt så mange faglærte.

Men det får vi jo ikke, hvis ikke der er kapacitet til det.

Hvis ikke der er prestige til det.

Hvis ikke der er tilstrækkeligt mange, man siger jo det er mødrene, der er en del af problemet her, hvis ikke der er tilstrækkeligt mange mødre, som råder deres børn til at tage en erhvervsuddannelse.

Og hvis de så vandrer ud på Københavns Tekniske Skole og sammenligner, hvordan den ser ud med, hvordan de nye gymnasier rundt omkring på alle gadehjørner ser ud, så forstår man jo godt, at forældrene kan være lidt bekymrede over at lade deres børn gå den vej.

Så der er også et problem.

Dronningen selv, og du har nævnt at hun kommer i eftermiddag, hun skal også ophøjes, eller hvad man nu kan med en dronning, hun er en positiv undtagelse, fordi hun stiller ikke op på gymnasierne.

Hun stiller op på Rådhuset, når de dygtigste håndværkere i verden får medaljer her i Danmark.

Og det er altså 50-60 stykker hvert år i begyndelsen af maj, som derovre får deres velfortjente medalje og et håndtryk af Dronningen.

Er der nogen her, der har hørt om det?

Næ, nå det er der dog.

For det plejer at foregå i den dybeste stilhed set fra en pressevinkel.

Hvad er så begrundelsen for det?

Jeg min begrundelse den er meget primitiv.

Det er, at de folkeskolelærere, som de unge sammen med den første del af deres liv, og de journalister, som beskriver livet i Danmark for dem, og de politikere, som skal bestemme lovene og pengenes fordeling, de har én ting til fælles.

De har aldrig set en erhvervsskole indefra.

De har set gymnasier indefra, men ikke erhvervsskoler.

Derfor er den her tale, den er så vigtig.

Hvis man kaster blikket ud over landet, så kan man se især i Korea og Japan, hvor galt det kan ende med at gå, hvis 80% vælger universitetsvejen.

Og det er jo ikke sådan, at 80% af koreanerne så sidder i gode stillinger og teoretiske job.

Næ, en stor del af dem, får jo ikke job.

Og det kan jo gå lige så galt i Danmark.

Er det så en naturlov, det vi taler om her, driften om mod teorien, driften om bag skrivebordene, for det er jo også en del af den bølge, vi taler om her, er det en naturlov?

Nej, det er det ikke.

Man behøver bare at kigge på Schweiz.

Det er det halvdelen, som begynder med en erhvervsuddannelse, og så er der mange af dem, der går videre.

Og det har der også været en tradition for i Danmark.

Eksempelvis de to foregående departementschefer i Statsministeriet, Christian Kettel og Nils Bernstein.

Christian Kettel var uddannet kok, færdiguddannet kok.

Nils Bernstein var færdiguddannet elektriker.

Så gik de på universitetet, og på et par år så blev de altså cand.polit, og så endte de i Statsministeriet.

Det kan godt, det har kunnet lade sig gøre i Danmark, og der sker ikke noget ved, at ikke alle der ellers er i erhvervsuddannelserne ender i faglærte job.

Det er jo kun godt, at også dem, der kan mere end deres fadervor, også dem, der kan noget teoretisk, at de også vælger erhvervsuddannelserne.

Dem er der jo også brug for.

Da jeg blev minister første gang, så ville begge arbejdsmarkedets parter, med vold og magt, afskaffe mesterlæreren.

Den skulle erstattes af det der hed EFG, hvor man går direkte ud af skolen og ind i et basisår, et helt år.

Men det var der nogen, der ikke havde lyst til, fordi de mildest talt havde siddet nok på skolebænken i folkeskolen.

Så jeg fastholdt, at det skulle også være muligt at gå ud af skolen og tjene en løn som elev eller lærling med det samme.

Det endte heldigvis med et kompromis.

Så det er muligt i dag, og det er for øvrigt også muligt i SOSU-uddannelserne.

Men der er desværre en tendens til, at fagforeningerne ikke bryder sig så meget om det, men det er en mulighed, og den skal vi holde fast i.

Så kort sagt, Mathias, tak for dine rette ord på rette tid og rette sted.

Jeg vil gerne lovprise den temmelig skrappe demonstrationstale, du holdt.

Selvom den talte erhvervsuddannelserne lidt ned, så skulle du jo have lov at sige, hvad du selv havde oplevet og få det til at brede sig, så flere hører det, og så det også fører til politisk handling.

Så det er med den største glæde, jeg nu griber ned og tager denne meget flotte udnævnelse til at hænge på din væg til evigt arv og eje som bevis på, at du gjorde en historisk indsats for erhvervsuddannelserne, og det skal du have inderlig tak for.

Kilde

Transskriberet af Word og bearbejdet af redaktionen

Kildetype

Transkription

Tags

Prisuddelingstale, Årets Danske Tale

Relateret

Mathias Uglebjerg Vinholts tale ved modtagelsen af Årets Danske Tale
16. november 2022

Jesper Troels Jensens tale ved overrækkelsen af Årets Danske Tale
16. november 2022

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/bertel-haarders-tale-ved-overraekkelsen-af-aarets-danske-tale>